

Ap I A 072/2/13

Pan**Prokurator Okręgowy****(wszyscy)****Pani/Pan****Prokurator Rejonowy****(wszyscy)**

W związku z kolejną edycją Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw uprzejmie informuję, że w tegorocznej akcji na rzecz pokrzywdzonych w jednostkach prokuratury obszaru prokuratury szczecińskiej, główną uwagę zwraca się na ochronę danych osobowych oraz na działania na rzecz osób starszych będącymi pokrzywdzonymi w postępowaniach karnych. Dziękując Paniom i Panom Prokuratorom za przedstawienie opisu najbardziej poważnych i często drastycznych przestępstw na szkodę osób starszych, z satysfakcją odnotowuję, iż – jak to wynika z podanych przez Państwa Prokuratorów danych – regułą jest osobiste przesłuchiwanie takich pokrzywdzonych przez prokuratorów, często z udziałem biegłego psychologa. Z uzyskanych od Państwa danych wynika, iż omawiana kategoria pokrzywdzonych najczęściej narażana jest na przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu lub przestępstwo znęcania się oraz na przestępstwa przeciwko mieniu, w tym głównie oszustwa i kradzieże. Przykładowo, w jednej z Prokuratur Rejonowych prowadzone jest postępowanie w sprawie niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wysokości 230 tys. zł. przez 89 -letnią osobę całkowicie ubezwłasnowolnioną. Oszustwo polega na zawieraniu umów kredytowych na tę osobę. W innej sprawie 79 -letnia pokrzywdzona (jej przesłuchanie z udziałem psychologa wskazuje wyraźne zaniki pamięci, koncentracji i orientacji nawet w podstawowych sprawach życia codziennego) została oszukana w ten sposób, że doprowadzono ją do zaciągnięcia 3 pożyczek na łączną wysokość 25 tysięcy zł., przeniesienia własności mieszkania i zawarcia umów o świadczenia usług telekomunikacyjnych.

Zwracam zatem uwagę na konieczność każdorazowego rozważania osobistego przesłuchania pokrzywdzonych w tej kategorii spraw i jednocześnie rozważnie przesłuchania w obecności psychologa (art. 192 § 2 k.p.k.). Z uwagi na wynikające z wieku trudności, z właściwym korzystaniem ze swoich uprawnień procesowym w postępowaniu karnym, wyrażam pogląd, iż w sprawach o czyny prywatno-skargowe, w których pokrzywdzonymi są osoby starsze, należy podejmować decyzję o objęciu tych przestępstw ściganiem z urzędu (art. 60 § 1 k.p.k.).

Istotne jest, by informacje uzyskiwane w ramach postępowania przygotowawczego były odpowiednio wykorzystywane do właściwych postępowań pozakarnych. Działania te w sprawach o przestępstwa przeciwko osobom starszym powinny być poprzedzone wnikliwą analizą ustaleń poczynionych w toku postępowania przygotowawczego, pozwalającą na dokonanie właściwego wyboru zarówno w zakresie sfery wymagającej zaangażowania prokuratora, jak i rodzaju ewentualnego środka prawnego.

Inaczej będzie kształtowała się aktywność prokuratora zmierzająca do zapewnienia szeroko rozumianego bezpieczeństwa osoby starszej, w sytuacji bezprawnych działań sprawcy skierowanych wobec jej majątku, a inaczej wobec osoby.

Statystyka wskazuje, że większość postępowań przygotowawczych na szkodę osób starszych związana jest z przemocą w rodzinie. W tego rodzaju sprawach prokurator powinien rozważać możliwości podjęcia działań zmierzających do uzyskania przez pokrzywdzonego stosownego zadośćuczynienia lub odszkodowania. Celowe jest zgłaszanie udziału prokuratora w już toczącym się postępowaniu sądowym zainicjowany, żądaniem w trybie art. 11 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie osoby starszej dotkniętej przemocą ze strony członka rodziny wspólnie zajmującego mieszkanie, czyniącą szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie, bądź rozważenie złożenia przez prokuratora powództwa o eksmisję.

W sprawach przeciwko mieniu, zasadne jest podjęcie czynności przez prokuratora skutkujących uzyskiwaniem przez pokrzywdzoną osobę starszą odpowiedniego odszkodowania. Jeśli w toku postępowania przygotowawczego poddawana jest ocenie umowa np. pożyczki, kredytu, darowizny, której stroną jest osoba starsza, celowe jest przeprowadzenie legalności jej zawarcia oraz zamieszczonych w niej zapisów, celem

rozważenia słuszności wniesienia powództwa np. o ustalenie nieważności czynności z uwagi na zaistnienie przesłanek z art. 82 k.c., art. 86 k.c., art. 58 k.c., słuszności powództwa w trybie art. 388 k.c.

Ustalenia poczynionych w toku postępowania przygotowawczego prowadzące do wniosku, iż stan rozeznania pokrzywdzonej osoby starszej wymaga zastosowania wobec niej instytucji ubezwłasnowolnienia, uzasadniają złożenie przez prokuratora stosownego wniosku do sądu, z uwzględnieniem zapisów § 373 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz wymogów samego postępowania polegających na wykazaniu istnienia przesłanek medycznych i społecznych.

Powzięcie informacji o wadliwym wykonywaniu obowiązków przez kuratora, bądź opiekuna ustanowionych dla osoby ubezwłasnowolnionej odpowiednio częściowo bądź całkowicie, o istniejącym między nimi konflikcie, powinno skutkować rozważeniem zasadności zgłoszenia wniosku o jego zmianę, po uprzedniej analizie złożonych przezeń sprawozdań ze sprawowanej kurateli, czy opieki.

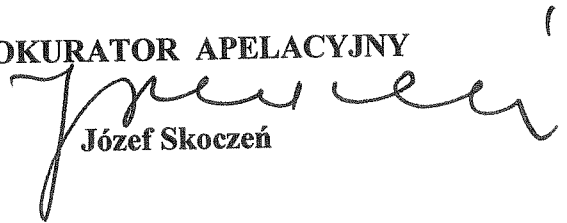
Trudną sytuację materialną, rodzinną pokrzywdzonej osoby starszej, prokurator powinien również poddać analizie z punktu widzenia regulacji ustawy o pomocy społecznej. Przekazanie właściwemu ośrodkowi pomocy społecznej informacji o niezaspokojonych potrzebach bytowych osoby starszej pozwoli na dokonanie oceny sytuacji i słuszności przyznania świadczeń adekwatnych do stwierdzonych potrzeb osoby starszej i możliwości finansowych ośrodka.

Ustalenie, iż pokrzywdzona osoba starsza żyje w niedostatku uzasadnia również dokonanie oceny z punktu widzenia złożenia powództwa o alimenty na jej rzecz. Oczywiście prokurator podejmuje taką decyzję, oceni relacje pomiędzy uprawnionym i zobowiązanym z punktu widzenia art. 5 k.c. tzn. czy wcześniej sam będąc zobowiązanym należycie wywiązał się z obowiązków rodzicielskich.

Mając na uwadze skalę przestępczości na szkodę osób starszych, ich rodzaj i skutki, zwracam uwagę na konieczność wyjątkowo starannego nadzorowania postępowań przygotowawczych prowadzonych przez policję.

Proszę, by w trakcie Tygodnia Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepęstwem, niezaleźnie od udzielania porad i pomocy osobom starszym, podjęć działania na rzecz angażowania innych osób lub instytucji pracujących na rzecz osób starszych, w pomoc tej kategorii pokrzywdzonym, w tym do współudziału w organizowanych w prokuraturach dyżurach.

PROKURATOR APELACYJNY

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Józef Skoczeń', written in a cursive style.

Józef Skoczeń